

LEHÇEDİZ

Türk Lehçeleri Metinleri
Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük
Yönetimi

Tanıtım Dosyası

LEHÇEDİZ Nedir?

LEHÇEDİZ Projesi, Türk Edebiyatının tüm tarihsel ve çağdaş metinleri; Türk Dünyası Edebiyatlarının önemli metinleri üzerinde veriler sunan kapsamlı bir veri tabanıdır. İçerisinde yer alan tüm metinlerin her bir kelimesi ayrı ayrı anlamlandırılmış ve gruplandırılmıştır. Artık kalın sözlükleri taşımadan; bilimsel araştırmalar için binlerce sayfa çevirmeden saniyeler içinde araştırmalar sonuçlanmaktadır. Sadece internet erişimi olan bir cihaz ile bilimsel bir şekilde binlerce veri elde edebilmektedir. Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe, Çağdaş Türk Lehçeleri, Kütüphanecilik vb. bölümler ve metinler üzerinde araştırma ihtiyacı olan tüm bölümler için ideal ve TEK kaynaktır.

LEHÇEDİZ Projesi araştırmacılar için önemli bir durak olmuştur. Proje üzerinden ülkemizin birçok üniversitesinden Yüksek Lisans, Doktora tezi yapılmış; bildiriler sunulmuş; makaleler hazırlanmıştır.

LEHÇEDİZ
Veri tabanını
içerisinde
bulunan tüm
metinleri
kelime kelime
taramaktadır.

- ✓ 50+ Yüksek Lisans Tezi
- ✓ 25+ Doktora Tezi
- ✓ 75+ Bildiri
- ✓ 80+ Makale
- ✓ 1 Dergi Sayısı

LEHÇEDİZ'de Hangi Veriler Var

LEHÇEDİZ, Öncelikli olarak Eski Türk Edebiyatı metinleri üzerine yoğunlaşmış olup sonraki süreçte tarihî metinlere, Halk Edebiyatı ürünlerine, Cumhuriyet Edebiyatı ürünlerine ve son olarak da Türkî Cumhuriyetlerin önemli eserlerine ulaşım bünyesine katmıştır.

Edebî ve Tarihî niteliği bulunan ve bilimsel araştırma yapılabilecek nitelik taşıyan 1300'den fazla eser, proje kapsamında işlenmiş olup bilimsel araştırma yapmaya uygun hâle getirilmiştir.

LEHÇEDİZ Proje kapsamında
1100'den fazla araştırmacı
rol almıştır.

✓ Yukarıda belirtildiği üzere LEHÇEDİZ Projesi kapsamında 1300'den fazla eser bulunmaktadır. Her geçen gün bu eserlere yenileri eklenmektedir. Aşağıda bu eserlere ait veriler detaylı bir şekilde gösterilmiştir. Verilerin üstüne yeni eserler eklenip işlendikte yeni veriler eklenmektedir.

➡ Farklı Kelime Sayısı
10.000.000+

➡ Metinlerde Geçen
Toplam Ayet Sayısı
500.000+

➡ Atasözü Sayısı
250.000+

➡ Madde Başı Sayısı
1.500.000+

➡ Metinlerde Geçen
Toplam Hadis Sayısı
450.000+

➡ Deyim Sayısı
250.000+

➡ Metinlerde Geçen
Toplam Kelime Sayısı
40.000.000+

➡ Kalam-ı Kibar Sayısı
100.000+

LEHÇEDİZ Üzerinde Yer Alan / Alacak Olan Programlar – Uygulamalar

Önceki sayfada bahsedildiği üzere LEHÇEDİZ üzerinde 10 milyona yakın işlenmiş kelime bulunmaktadır. Bu kadar kelime varlığının bir araya gelmiş olması elbette edebiyat, kültür ve sanat çalışmaları için birçok yeniliğe katkıda bulunması gerekecektir. Burada

LEHÇEDİZ üzerine entegre edilen veya edilecek programların uygulamaların bilgilerine ulaşabilirsiniz.

Vezin Raporu

LEHÇEDİZ üzerinde yer alan vezinler ortak bir havuzda toplanmaktadır.

ays

2021-12-21 23:43:24

LEHÇEDİZ lehdiz değil

Araştırmacılar eserlerinde geçen vezinlerin genel vezin kullanımına göre oranlarını

alabilmektedirler. Rapor

sonuçları tablolar ve grafikler

ays

2021-12-21 23:52:50

araştırmacılara

ays

2021-12-22 16:31:06

kelimelerin hangi sıklıkta kullanıldığını bir

ays

2021-12-22 16:33:08

bu ne demek benzer kelimeleri

Bağlamli Dizin Oluşturma

LEHÇEDİZ üzerinde kelime işleme yapılan kelimeler çeşitli yapılar da araştırmacıya sunulmaktadır. Dizin oluşturulurken kelimeler anlamlarına göre gruplanmaktadır. Bunun sonucu kullanıcılara çıktı olarak verilir. Çıktıda kelime, kelime anlamı, kelimenin geçtiği eser, eserde bulunan konum ve kelimenin geçtiği satır ve bir sonraki satır araştırmacının tercih ettiği tasarımlarla kendisine sunulmaktadır.

Kelime Sayıları Raporu

LEHÇEDİZ Üzerinde yer alan eserde geçen kelimelerin tamamını taramakta ve araştırmacıya raporlamaktadır.

Araştırmacılar, kelimelerin hangi sıklıkta kullanıldıklarını, eserde kaçar defa kullanıldıklarını, en çok hangi kelimelerle kullanıldıklarını, kelimenin yakınlarında sıkça geçen kelimeleri, a nı anlama gelebilecek benzer kelimeleri rapor olarak sistemden alabilmektedirler.

Metinlerin Elektronik Yolla Transkripsiyonlu Hâle Getirilmesi

Sistem, kayıtlı kelimelerin transkripsiyonsuz hâllerinin transkripsiyonlu hâleriyle değiştirilmesi esasına dayanmaktadır. LEHÇEDİZ sisteminin yaklaşık 2 milyon farklı kelimededen oluşan kelime havuzu bulunmaktadır. Bu altyapıyla sistem, kelimeleri transkripsiyonlu halleriyle değiştirmektedir. Transkripsiyon programı ile %86-90 doğruluk oranıyla metinler hızlıca transkribe edilebilmektedir.

Kelime Kullanımlarına Göre Metnin Yazarını / Yazıldığı Dönemini Bulma

Metin içerisinde yazıldığı dönemin koşullarını da barındırmaktadır.

Kullanılan kelime kadrosu, kelimelerin kullanım sıklığı, dönemin şartlarına göre kelime kullanımı gibi birçok unsur bize şairin/yazarın/münşinin kimliği hakkında bilgiler vermektedir. LEHÇEDİZ Projesi içinde bulundurduğu bilgiler ışığında metinlerin yazarını veya yazıldığı dönemi bulabilecektir

Metin Tamiri

Eski eserlerin senelerin yıpratıcılığına yenik düşmeleri sonucu bazı yerlerinde eksiklikler meydana gelebilmektedir. LEHÇEDİZ bünyesinde barındırdığı yüzlerce eser, milyonlarca kelime arasından eksik olan kelimeye/kelimelere en

uygulama
2021-12-22 23:55:17

gösterir
LEHÇEDİZ?

Aruz Vezni Bulma

veziye
2021-12-22 23:33:18

kata... özellikle Aruz Vezni Bulma Uygulaması ile LEHÇEDİZ kullanan araştırmacılar, veznini bulmak istedikleri eseri sistemde taratarak kolayca aradıkları vezne ulaşabilmektedir.

Yapay Zeka İle Kelime Anlamlandırma

LEHÇEDİZ Projesi bünyesinde

1300'e yakın edebiyat ve tarih eseri bulunmaktadır. Bu eserlerde yaklaşık 30 milyon kelime bulunmaktadır. Bu bence bu tür ifadeler broşür diline uygun değil. Kelimelerin sıklık durumlarının karşılaştırılması, anlamlarının incelenmesi ve milyonlarca bağlantı ile birbirlerine bağlanmaları sonucu oluşmaktadır. LEHÇEDİZ Projesi ile bu anlamlandırma işlemi otomatik olarak yapılmaktadır. LEHÇEDİZ Projesi ile metinlerin anlamlandırılması için LEHÇEDİZ Projesi mi lehçediz veritabanı mı ne denileceğine bir karar verilmeli

LEHÇEDİZ

KELİME RAPOR SİSTEMİ

Anlama Göre Raporlama

Bu raporlama çalışmasında araştırmacılar tarama yapmak istedikleri kelimenin anlamına göre sonuçlar elde etmektedirler. Tablo hâlinde sunulan raporlamada kelimenin en çok kullanılan anlamı 1. Sırada olmak üzere kelimeler, anlamları ve anlam gruplarına bağlı olarak eserlerden alınan tanıkları gösterilmektedir.

Kelime Gruplarına Göre Raporlama

Bu raporlama işleminde taranan kelime hangi edebi/tarihi şekilde, türde kaçar defa kullanıldığına dair sayılar; atasözü, deyim, ayet, hadis içinde geçiyorsa bunların listesi; hangi eklerle hangi sıklıkta kullanıldıkları; ağırlıklı olarak hangi vezinlerde kullanıldıkları raporlanabilmektedir.

Eserlerin Dönemine Göre Raporlama

Bu raporlama işleminde araştırmacılar seçecekleri edebi döneme göre arama yapabilmeye

veriler kullanılarak gösterilmektedir. Örneğin, mesela bu ifade daha önce söylenenlerin değil mi? burada neden tekrar ediyoruz? ayrıca düşük cümle ve ne anlatmaya çalıştığı açık değil.

Eserlerin Göre

Raporlama Bu raporlama seçecekleri yapabilmeye veriler kullanılarak gösterilmektedir. Ayrıca kelimeler hakkında notlar vasıtasıyla araştırmacılar kelimenin kullanım sıklığı hakkında bilgileri sunulmaktadır.

LEHÇEDİZ Sisteminde yapılan aramaların ve görüntülenen sayfaların takibine 01 Ocak 2018 itibariyle başlanmıştır. Bu süreçten itibaren LEHÇEDİZ yoğun olarak kullanılmaktadır. Sistemin tanıtımı öğrenciler arasında organik olarak yapılmış olup dış kaynaktan hiçbir destek alınmamıştır. Ayrıca kelimeler arama motorlarına indexlenmesi için gönderilmemiştir. Aşağıdaki verilerden görüleceği üzere LEHÇEDİZ Sistemi tanıtımı pek fazla yapılmamış olmasına rağmen kullanıcılar tarafından olağanüstü bir ilgi görmüştür. Sistemin 2 yıllık erişim verileri aşağıda gösterilmiştir.

Kullanıcıların Sitede Geçirdiği Ortalama Süre: **32 Dakika**

Sayfa Görüntülenme Sayısı: **6.873.910**

Erişilen Kullanıcı Sayısı: **166.263**

Erişilen Ülke Sayısı: **82**

Sitede
Geçirilen Toplam Süre:
5.331.500 Dakika
(Yaklaşık 11 Yıl)

Türkiye Harici
Ülkelerden Kullanım Süresi:
155.780 Dakika

LEHÇEDİZ Kullanmak Size Neler Kazandırır?

1. Milyonlarca Kelimelik Sözlüklere Erişim

LEHÇEDİZ Kullanarak milyonlarca kelimenin yer aldığı tanıklı sözlüğe sınırsız erişim imkânınız olur. Bu erişim ile kelimenin tarihi serüveni görülüp detaylı araştırmalar yapılabilir.

2. Kelimeye Ait Geçmişi 1 Arama ile Elde Etme

LEHÇEDİZ Kelimenin geçmişe ait tüm detaylarını basit bir şekilde sunmaktadır. Kelime hangi eser gruplarında daha çok/az kullanılmış; hangi vezin gruplarında tercih edilmiş/edilmemiş; hangi şair/yazar daha çok tercih etmiş gibi birçok detaya kolayca ulaşılır.

3. Metin Türlerine Kolayca Ulaşma

LEHÇEDİZ metinleri tür, şekil, vezin, yazar, dönem gibi onlarca grup altında ayrı ayrı toplamaktadır. Çalışma yapmak isteyen araştırmacı arama kanalları vasıtasıyla verilere kolayca ulaşabilir, çalışmasına odaklanarak daha kaliteli çalışmalar ortaya çıkarır.

4. Dâhilî LEHÇEDİZ Uygulamalarını Kullanma

LEHÇEDİZ önceki sayfalarda belirtildiği üzere içerisinde pek çok uygulama barındırır. Araştırmacılar, öğrenciler bu uygulamaların tamamına panelden ulaşabilirler.

5. Lehçe Çalışmaları Kolay ve Hızlıca Yapılabilir

Türk lehçelerinden eserler içerir. Araştırmacılar, arşılaştırmaları araştırmalarını kolayca yapabilir.

